

Пропозиції
Міністерства розвитку громад та територій України
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям
Закону України «Про порядок вирішення окремих питань
адміністративно-територіального устрою України» та зміною
адміністративно-територіального устрою України»
внесений Кабінетом Міністрів України

реєстр. № 14318 від 18.12.2025

готується до першого читання

1. Підтримується.

2. Законопроект передбачає приведення положень 6 кодексів України та 64 законів України у відповідність до Закону України «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України» (далі – Закон № 3285-ІХ), який набрав чинності 26 січня 2024 р., та врахування у чинному законодавстві змін адміністративно-територіального устрою, що відбулися у 2020 році.

Законом № 3285-ІХ визначено:

- термін «населений пункт» та категорії населених пунктів;
- порядок утворення (ліквідації) населених пунктів, районів у містах, районів, встановлення (зміни) їхніх меж, найменування (перейменування) населених пунктів, районів у містах, районів;

- втратив чинність, Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 12 березня 1981 р. № 1654-Х «Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР»;

- порядок віднесення населених пунктів до іншої категорії;

установлено, що:

- населені пункти, які до дня набрання чинності цим Законом були віднесені до категорії міст, у тому числі міст республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного, районного значення, з дня набрання чинності цим Законом відносяться до категорії міст;

- населені пункти, які до дня набрання чинності цим Законом були віднесені до категорії селищ міського типу, з дня набрання чинності цим Законом відносяться до категорії селищ.

На сьогодні значна кількість законодавчих актів містить термінологію (місто загальнодержавного, республіканського, обласного, районного значення (підпорядкування), селище міського типу, сільрада, територія ради та інше), яка не відповідає положенням Закону № 3285-ІХ, що призвело до виникнення колізій між нормами законів та спричинило негативні наслідки під час реалізації норм нормативно-правових актів суб'єктами відповідних правовідносин.

Так, згідно з пунктом 9 статті 5 Закону України «Про деякі питання



внесення змін до деяких законів України щодо подолання паливної залежності і розвитку електрозарядної інфраструктури та електричних транспортних засобів» (далі – Закон № 2956-IX) до перевезень пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування в режимі регулярних пасажирських перевезень у містах районного та обласного значення з 1 січня 2036 року допускаються виключно електробуси (в тому числі електробуси з подовженим запасом ходу) та/або автобуси, оснащені двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, що працюють виключно на стисненому природному газі метані, зрідженому природному газі метані або біогазі, та/або автобуси з водневим паливним елементом (коміркою), якщо рішення щодо інших термінів не було ухвалено органами місцевого самоврядування відповідних міст.

Органи місцевого самоврядування міст районного та обласного значення можуть ухвалити рішення щодо зміни термінів, передбачених абзацом першим цього пункту, але не більше ніж на два роки.

До набрання чинності Законом № 3285-IX порядок віднесення населених пунктів до категорії міст обласного, районного підпорядкування (значення) врегульовувався Положенням про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР (далі – Положення), затвердженим Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 12 березня 1981 р. № 1654-X «Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР».

Відповідно до пунктів 7, 8 Положення до категорії міст обласного підпорядкування може бути віднесено міста, які є економічними і культурними центрами, мають розвинуту промисловість, комунальне господарство, значний державний житловий фонд, з кількістю населення понад 50 тисяч чоловік, якщо для дальшого економічного і соціального розвитку цих міст доцільно встановити безпосереднє керівництво ними з боку обласних організацій.

В окремих випадках до категорії міст обласного підпорядкування може бути віднесено міста з кількістю населення менш як 50 тисяч чоловік, якщо вони мають важливе промислове, соціально-культурне та історичне значення, близьку перспективу дальшого економічного і соціального розвитку, зростання кількості населення.

До категорії міст районного підпорядкування може бути віднесено селища, які мають промислові підприємства, комунальне господарство, державний житловий фонд, мережу соціально-культурних закладів і підприємств побуту, з кількістю населення понад 10 тисяч чоловік, з яких не менш як дві третини становлять робітники, службовці та члени їх сімей.

Незважаючи на встановлені Положенням вимоги щодо мінімальної чисельності населення, станом на день набрання чинності Законом № 3285-IX до категорії міст обласного значення були віднесені міста Моршин, Ржищів, Теплодар та інші, чисельність населення яких становила менше 50 тисяч жителів, а до категорії міст районного значення – міста Берестечко, Устилуг, Герца, Белз та інші, чисельність населення яких становила менше 10 тисяч жителів.

Так, згідно з відомостями електронного довідника «Україна. Адміністративно-територіальний устрій» (вільний доступ обмежено з початком повномасштабної збройної агресії російської федерації), ведення якого забезпечується Апаратом Верховної Ради України, станом на 01 січня 2022 р. до категорії міст районного або обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення були віднесені всі міста України (крім міст Києва та Севастополя, які згідно з частиною третьою статті 133 Конституції України мають спеціальний статус, який визначається законами України).

З метою приведення положень Закону № 2956-IX у відповідність до пункту 4 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 3285-IX, яким встановлено, що населені пункти, які до дня набрання чинності цим Законом були віднесені до категорії міст, у тому числі міст республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного, районного значення, з дня набрання чинності цим Законом відносяться до категорії міст, законопроектом пропонується виключити із пункту 9 статті 5 Закону № 2956-IX слова «районного та обласного значення».

При цьому, оскільки до набрання чинності Законом № 3285-IX до категорії міст районного або обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення були віднесені всі міста України (крім міст Києва та Севастополя), коло суб'єктів, на яких поширюється дія пункту 9 статті 5 Закону № 2956-IX, у разі прийняття законопроекту, не зміниться.

Віце-прем'єр-міністр з відновлення
України – Міністр розвитку громад
та територій України

Олексій КУЛЕБА